

Remissvar
Utbildningsdepartementet

Dnr
U2025/00157

Yttrande över remiss av förordning om nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare och konsekvensutredning

Sveriges Lärare har inbjudits att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss.

Övergripande synpunkter

Sveriges Lärare välkomnar att regeringen lyssnat på förbundets synpunkter och valt att justera förordningen jämfört med Skolverkets förslag. Det gäller särskilt tillförandet av en ytterligare meriteringsnivå. Det är också mycket positivt att den övergångsregel för lärare med lång yrkeserfarenhet som Skolverket föreslog gällande meriteringsnivå 1 finns kvar i regeringens förslag. Därmed har man tillmötesgått *två av de tre krav* på förändringar Sveriges Lärare framförde i vårt yttrande över Skolverkets förslag.

Förbundet har förståelse för att det *tredje kravet*, tillsättandet av en utredning kring hur programmet ska kopplas ihop med karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet, inte kan hanteras i denna förordning. Att en utredning tillsätts är dock fortfarande angeläget och vi ser fram emot att regeringen återkommer i frågan. Det gäller för övrigt också förbundets förslag om nytt statsbidrag för kompetensutveckling inom programmet, uppdrag om modell för att omhänderta beprövad erfarenhet och andra medskick till regeringen från vårt tidigare remissvar.

Sveriges Lärare noterar också med tillfredsställelse att Skolverkets förslag om krav på ett intygande från rektor om att den sökande har fått avsatt tid för att genomföra en kurs (VAK) inte föreslås regleras i förordningen eller på annat sätt omnämns. Det skickar en välkommen signal om att lärare ska ha ett stort egeninflytande över sitt deltagande i fortbildning inom programmet, i linje med vad förbundet efterfrågade i föregående remissvar.

Sveriges Lärare konstaterar att ett stort ansvar nu åvilar Skolverket att se till att de verkställighetsföreskrifter myndigheten ska besluta om inte sätter onödiga hinder för lärares möjligheter att delta i programmet. Det gäller inte minst rätten och möjligheten att delta i kurser på arbetstid och att vissa fackligt förtroendevalda inte utestängs från programmet.

Förbundet vill nedan framföra ett antal synpunkter på de två huvuddelarna i förordningsförslaget.

Den nationella strukturen för kompetensutvecklingen

- **Sveriges Lärare avstyrker att lärare som saknar behörighetsgivande examen/legitimation ska få ta del av viss kompetensutveckling inom programmet.** Även om detta i dag anges i skollagen (som konsekvensutredningen påpekar) så vidhåller Sveriges Lärare fortsatt att det är fel och i strid med programmets

grundläggande syfte och progressionstanke. Regeringen bör därför på sikt agera så att skollagen ändras.

- **Sveriges Lärare ser positivt på att man i konsekvensutredningen hänvisar till förarbetena och att kompetensutvecklingen ska bygga på en analys av inte bara behoven i skolan och förskolan utan också och hos den enskilde läraren.** Det sistnämnda är särskilt viktigt och måste få ett mycket större genomslag i praktiken än i dag, precis som förbundet påpekade i föregående remissvar.
- **Sveriges Lärare ser positivt på att det §2 i förordningen anges att kompetensutveckling inom den nationella strukturen för kompetensutveckling i huvudsak ska vara individuell men skulle vilja se ett ytterligare tillägg för att markera vikten av att beakta och tillmötesgå lärares individuella behov.** Individuell kompetensutveckling är precis vad våra medlemmar i första hand efterfrågar. Kompetensutvecklingen måste i hög utsträckning utgå från lärares egna behov och önskemål, vilket våra undersökningar visar sällan i praktiken är fallet. Därför vill Sveriges Lärare se ett tillägg i paragrafen enligt följande (se understrykning):

Kompetensutveckling inom den nationella strukturen för kompetensutveckling ska i huvudsak vara individuell, i huvudsak utgå från de individuella rektorernas, lärarnas och förskolläraernas behov och ska utveckla sådan yrkeskompetens som kännetecknar särskilt yrkesskickliga rektorer, lärare och förskollärare och stärka professionernas vetenskapliga grund.

- **Sveriges Lärare avisar förslaget till framskrivning av utbildningsområden i §5 om meriterande utbildning i förordningen och vill se en alternativ skrivning.** Som det nu är formulerat riskerar definitionen av vad som kan ingå i meriterande utbildning bli alldeles för snäv. Inte minst vissa lärarkategorier riskerar att uteslutas, vilket vore illa för programmets funktion och legitimitet. Som viktiga exempel kan nämnas att förskole- eller fritidshemspedagogik nu inte finns med i paragrafen. Men samtidigt vill förbundet understryka att det är viktigt att reglera detta på förordningsnivå och inte helt överlåta detta till Skolverkets föreskriftsarbete. Mot bakgrund av detta vill förbundet i stället se följande skrivning i §5:

Med meriterande utbildning avses i denna förordning utbildning på grundnivå eller avancerad nivå inom ämnen, ämnesområden, ämnesdidaktik, pedagogik (inklusive specialpedagogik, förskolepedagogik, fritidshemspedagogik och vuxenutbildningspedagogik), annan utbildningsvetenskap (inklusive kognitionsvetenskap) eller ledarskap och som Skolverket har meddelat föreskrifter om föreskrifter om med stöd av 13 §. Utbildningen ska ha relevans för undervisning inom skolväsendet för att anses vara meriterande utbildning.

Det nationella meriteringsystemet för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare

- **Sveriges Lärare tillstyrker införandet av ytterligare en meriteringsnivå (meriteringsnivå 3 i förslaget).** Det öppnar upp för att personer med en relevant masterexamen och de med exempelvis en speciallärarexamen tydligare kan nå en meritering, vilket förbundet starkt efterfrågat.

- **Sveriges Lärare avstyrker kravet på meriterande utbildning om 15 högskolepoäng för meriteringsnivå 1.** Som framgår av vårt tidigare remissyttrande anser förbundet att kravet är för högt ställt och kan riskera bli avskräckande för vissa lärarkategorier (och särskilt de som inte arbetat 12 år eller längre i yrket). Det blir därför mycket viktigt att följa upp vilka effekter de satta poängkraven kommer få för deltagandet i professionsprogrammet och ha beredskap att kunna justera dessa. Avstyrkandet av denna del bör dock inte ses som att förbundet nu motsätter sig att programmet kommer på plats hösten 2025.
- **Sveriges Lärare tillstyrker att lärare inte behöver ha varit medförfattare till en artikel eller rapport för att kunna tillgodoräkna sig högskolepoäng för deltagande i praktisknära forskning (vilket krävdes i Skolverkets förslag).** Det framstår som rimligt, givet den ansträngda arbetssituation många lärare har, så länge som det på något annat tillfredsställande sätt kan intygas att läraren deltagit i och tillgodogjort sig kunskaper i och med sitt deltagande.

Övriga synpunkter och medskick

- **Legitimerade lärare inom särskilda utbildningsformer (kap.24 i skollagen) måste på sikt omfattas av professionsprogrammet.** I nuvarande regelverk (skollagen) kring professionsprogrammet omfattas inte de legitimerade lärare som arbetar inom internationella skolor, särskilda ungdomshem, Kriminalvården, sjukhuskolor och folkhögskola som motsvarar SFI av professionsprogrammet. Visserligen finns det, enligt regeringens resonemang i propositionen (prop. 2022/23:54), inget som hindrar att kompetensutvecklingsinsatserna inom nationella strukturen även används "utanför" det nationella professionsprogrammet. Men det måste tydliggöras att även dessa lärarkategorier kan del fullt ut av utbudet i den nationella strukturen (förslagsvis i Skolverkets föreskrifter och information).

Legitimerade lärare inom dessa utbildningsformer måste dock också på sikt omfattas även av *meriteringssystemet*. Sveriges Lärare instämmer härvidlag i de synpunkter och den argumentation som förts fram i remissvaren från inte minst Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården. Det vore mycket olyckligt om dessa, dessutom till antalet få, lärares möjligheter till kompetensutveckling, meritering och karriär försvåras. Regeringen bör därför agera så att skollagen ändras.

Stockholm, 20 februari 2025

Sveriges Lärare

Anna Olskog
Förbundsordförande

Johan Linder
Senior utredare

Patrik Ribe

Utredare